

P A M I Ę Ć I T O Z S A M O Ś Ć
K O N C E P C J A M U Z E U M

wszelkie prawa zastrzeżone

Działalność edukacyjna

- a) organizowanie zajęć dla szkół (na wszystkich poziomach nauczania)
- b) kreowanie i koordynowanie inicjatyw upowszechniających konkretną wiedzę o historii Polski – organizacja konkursów, otwartych wykładów, spotkań etc.
- c) przygotowywanie tematycznych wystaw planszowych i udostępnianie ich szkołom, parafiom, stowarzyszeniom zainteresowanym popularyzowaniem wiedzy o historii Polski
- d) udostępnianie opracowanych badań naukowych zwiedzającym

Działalność naukowa

- a) stymulowanie badań historycznych i udostępnianie ich szerokiej publiczności
- b) organizowanie konferencji, sympozjów, seminariów naukowych
- c) pokazywanie dorobku muzeum na świecie
- d) podkreślanie wkładu Polaków w dziedzictwo kultury europejskiej
- e) stwarzanie klimatu do wymiany myśli różnych środowisk w kraju i za granicą, szukanie wspólnych cech i płaszczyzn porozumienia jako podstaw dyskusji

Działalność archiwizacyjna i konserwatorska

- a) dokumentacja i zapewnienie bezpieczeństwa zbiorów
- b) poszukiwaniu nowych eksponatów
- c) konserwacja zbiorów
- d) gromadzenie zbiorów, ich archiwizacja i inwentaryzacja

Działalność kulturalna

Muzeum powinno stać się miejscem spotkań i dyskusji. Realizacji tej misji służą spotkania z ludźmi różnych profesji, wyznań, kultur etc., warsztaty dla młodzieży, seminaria, koncerty, wieczory literackie i spektakle teatralne, prezentacje materiałów filmowych związanych z tematyką muzeum, festiwale, przeglądy etc.

Działalność wydawnicza

Nowa placówka promująca i utrwalająca swoją obecność w ofercie kulturalnej zadba także o ofertę wydawniczą. Jej zakres nie ograniczałby się jednak do publikacji muzealnych: albumów, pocztówek, folderów, prac o charakterze naukowym dotyczących muzeum, ale także publikacji związanych z tematyką muzeum (wydawnictwa historyczne i polonijne, dzieła Karola Wojtyły/ Jana Pawła II, publikacja dzieł literackich etc.)

2. OJCZYŻNA WEDŁUG JANA PAWŁA II. ZAŁOŻENIA MERYTORYCZNE EKSPOZYCJI

Ojczyzna - kiedy myślę - wówczas wyrażam siebie i zakorzeniam,
 Mówi mi o tym serce, jakby ukryta granica,
 Która ze mnie przebiega ku innemu,
 Aby wszystkich ogarnąć w przeszłość dawniejszą niż każdy z nas:
 Z niej się wyłaniam...
 Gdy myślę Ojczyzna -
 By zamknąć ją w sobie jak skarb.
 Pytam wciąż, jak go pomnożyć,
 Jak poszerzyć tę przestrzeń,

Którą wypełnia.

(Stanisław Andrzej Gruda/Karol Wojtyła, *Myśląc ojczyzna...*, 1974)

Jan Paweł II często podkreślał, że patriotyzm to nie tylko „uczucie”, „odruch serca”, ale przede wszystkim „powinność”, świadomie kształtowana „postawa bezinteresownej służby”. „Patriotyzm oznacza umiłowanie tego, co ojczyste – mówił w książce „Pamięć i tożsamość” – umiłowanie historii, tradycji, języka czy samego krajobrazu ojczystego”. Traktował go jako „wartość moralną”, a jego brak uważał za grzech. „Jeśli pytamy o miejsce patriotyzmu w Dekalogu, to odpowiedź jest jednoznaczna: wchodzi on w zakres czwartego przykazania, które zobowiązuje nas, aby czcić ojca i matkę. (...) Patriotyzm zawiera w sobie taką właśnie postawę wewnętrzną w odniesieniu do ojczyzny, która dla każdego prawdziwie jest matką”.

Patriotyzm, jakiego uczył nas Papież, to wielka szkoła tolerancji – zakorzeniony w wielokulturowej tradycji Polski jagiellońskiej – łączy w sobie umiłowanie wolności z poszanowaniem praw innych narodów. Wielokrotnie przywoływana przez Jana Pawła II filozofia polityczna Pawła Włodkowica była przez niego stawiana za wzór współżycia i rozwiązywania konfliktów we wspólnocie międzynarodowej.

Swoją miłość do Polski, jej historii, kultury Karol Wojtyła wyniósł z rodzinnych Wadowic. Zafascynowany twórczością polskich romantyków od wczesnej młodości dzielił się nią w swoich wierszach i poematach. Jako biskup krakowski świadczył o niej, m.in. broniąc krzyża w Nowej Hucie czy, wbrew zabiegom komunistów, lojalnie wspierając działania Prymasa Tysiąclecia. Po wyborze na Stolicę Piotrową dawał jej wyraz podkreślając często, że jest „synem tej ziemi”, „tego narodu”.

Do żadnego kraju nie pielgrzymował tak chętnie i tak często jak do ojczyzny. Przemówienia i homilie wygłaszane podczas wizyt papieskich w kraju to jedna wielka katecheza o Polsce. Pierwsza historyczna pielgrzymka w 1979 r. stała się impulsem do wielkich przemian politycznych i przyczyniła się do powstania „Solidarności”. Druga umacniała Polaków w ponurych czasach stanu wojennego.

Po upadku komunizmu Ojciec Święty przestrzegał przed podziałami, zachęcał do wolności. „Wolność jest trudna, trzeba się jej uczyć (...) – mówił. „Egzamin z wolności jest przed nami”. Zwracał uwagę, by pozostać wiernymi ideałom „Solidarności”, szukać porozumienia na drodze dialogu. Upominał się o najstarszych. „Jeden drugiego brzemiona noście” – prosił. „Nie ma solidarności bez miłości”.

Jego duchowy testament jest wyrazem najgłębszej troski o Polskę: „Zanim stąd odejdę, proszę was, abyście całe to duchowe dziedzictwo, któremu na imię „Polska”, raz jeszcze przyjęli z wiarą, nadzieją i miłością – taką, jaką zaszczepia w nas Chrystus na chrzcie świętym, abyście nigdy nie zwątpili i nie znużyli się, i nie zniechęcili, abyście nigdy nie utracili tej wolności ducha, do której On „wyzwał” człowieka, abyście nigdy nie wzgardzili tą Miłością, która jest „największa”, która się wyraziła przez Krzyż, a bez której życie ludzkie nie ma ani korzenia, ani sensu”.

Teologia ojczyzny

Ojczyznę, która w swoim pierwotnym sensie oznacza to, co odziedziczyliśmy po przodkach, Jan Paweł II definiował w kategoriach teologicznych, wpisywał w historiozbowe widzenie świata. Ojczyzna to według niego dar pochodzący od Boga (nawiązanie do pierwotnego daru – ogrodu Eden). W niej zawarta jest tęsknota człowieka jako miejsca swoich korzeni. Chrystus, wkracząc w historię człowieka sprawił, że uczestniczy ona w dziejach zbawienia, wchodzi w nie jako rzeczywistość odkupiona przez Krzyż. Odtąd także dzieje zbawienia realizują się w doczesnych dziejach narodów. Jan Paweł II nazywa Chrystusa „kluczem do zrozumienia rzeczywistości dziejów.” Dziedzictwo, zawdzięczane Chrystusowi, kieruje dziedzictwo naszych doczesnych ojczyzn, w stronę wiecznej „ojczyzny niebieskiej”. Ta szczególna spuścizna przyobiekła się na przestrzeni wieków w kształt „kultury chrześcijańskiej”.

Genus humanum arte et ratione vivit**Naród – wspólnota kultury**

„Ojczyzna (...) to jest dziedzictwo, a równocześnie wynikający z tego dziedzictwa stan posiadania – w tym również ziemi, terytorium, ale jeszcze bardziej wartości i treści duchowych, jakie składają się na kulturę danego narodu, termin „naród” oznacza tę społeczność, która znajduje swoją ojczyznę w określonym miejscu świata i która wyróżnia się wśród innych własną kulturą”. (Jan Paweł II, *Pamięć i tożsamość*)

Naród to według Papieża wspólnota oparta na różnych spoiwach: wspólnych doświadczeniach historycznych, języku, podzielanych przekonaniach, wartościach, wierzeniach, prawach czy obyczajach. Nade wszystko jednak na wspólnej kulturze. To ona scala w jedno pokolenia przeszłe i przyszłe. „Naród istnieje z kultury i dla kultury. [...] – mówił Jan Paweł II w UNESCO w 1980 r. Jestem synem narodu, który [...] zachował własną tożsamość i zachował pośród rozbiorów i okupacji własną suwerenność jako naród – nie w oparciu o jakiegokolwiek inne środki fizycznej potęgi, ale tylko w oparciu o własną kulturę, która okazała się w tym wypadku potęgą większą od tamtych potęg”.

W nauce Papieża mamy do czynienia z wyniesieniem kultury ponad wszystkie inne komponenty życia narodowego. „Człowiek żyje prawdziwie ludzkim życiem, dzięki kulturze” – podkreśla Jan Paweł II. (...) Poprzez kulturę odróżnia się od całej reszty istnień wchodzących w skład widzialnego świata”. „Staje się bardziej człowiekiem, bardziej „jest”. To w niej i poprzez nią nawiązuje relacje z naturą, innymi ludźmi, Bogiem. „Kultura jest stylem życia wspólnego, charakteryzującym i określającym społeczeństwo”. Człowiek dojrzewa w niej jako osoba, indywidualna, niepowtarzalna i jako istota społeczna. „Kultura obejmuje zarówno formy, poprzez które wyrażają się lub kształtują wartości, jak też obyczaje, język, sztukę, literaturę, instytucje i struktury życia społecznego”.

Kulturę stanowi wszystko, co naród asymiluje, przekształca, przekazuje w procesie następstwa pokoleń. W tym znaczeniu kultura jest nie tyle częścią świadomości narodowej, a jej najgłębszym wyrazem. Trwanie narodu dzięki kulturze Papież czyni szczególną tezą swojego nauczania. Jest ona oparta jest na polskim doświadczeniu: suwerenność kultury i jej podporządkowanie interesom narodu stanowiło najwyższy wyraz tożsamości. Kultura polska jest wyczulona na takie wartości jak wolność, solidarność, religijność.

Wspólnota narodu jest także miejscem, gdzie osoba realizuje swoje powołanie: „Historia każdego człowieka, a przez człowieka dzieje wszystkich narodów niosą w sobie szczególny zapis eschatologiczny. (...) Odniesienie eschatologiczne mówi bowiem o tym, że życie ludzkie ma sens i że mają też sens dzieje narodów. Oczywiście ludzie, a nie narody staną przed sądem Boga, ale przecież w tym sądzie nad poszczególnymi ludźmi jakoś sądzone są również narody. Czy istnieje eschatologia narodu? Naród ma sens wyłącznie historyczny. Eschatologiczne jest natomiast powołanie człowieka. Ono jednak rzutuje (...) na dzieje narodów.” (*Pamięć i tożsamość*)

Naród, podobnie jak i rodzina, jest społecznością naturalną, kształtuje się spontanicznie i „nie jest to owoc zwyczajnej umowy”. „Niczym innym zatem nie można ich zastąpić w dziejach ludzkości. Nie można na przykład zastąpić narodu państwem, chociaż naród z natury pragnie zaistnieć jako państwo, czego dowodzą dzieje poszczególnych narodów europejskich i polska historia..”. (*Pamięć i tożsamość*)

Ojczyzna jako zadanie etyczne

W nauce Papieża ojczyzna jawi się także jako zadanie etyczne, realizowane na trzech płaszczyznach:

wobec dziedzictwa, wobec realizacji dobra wspólnego (etos wolności i zasada solidarności) oraz wobec kultury.

„Wszystko co Polskę stanowi”

Dziedzictwo, w ujęciu Papieża, to coś więcej niż wypracowany w czasie wieków dorobek. To trwanie w darze stworzenia i sposób spłacenia zaciągniętego wobec Stwórcy długu. Jan Paweł II zobowiązuje Polaków do przyjęcia dziedzictwa „z wiarą, nadzieją i miłością”. Przyjęcie dziedzictwa oznacza potwierdzenie własnej tożsamości i moralną odpowiedzialność za dar. Dziedzictwu należy się wierność i dawanie świadectwa wobec wartości je określających, a w razie konieczności także obrona i gotowość ofiary.

„Czuwam – mówi Jan Paweł II na Jasnej Górze w 1983 roku: to znaczy czuję się odpowiedzialny za to wielkie, wspólne dziedzictwo, któremu na imię Polska. To imię nas wszystkich określa. To imię nas wszystkich zobowiązuje. To imię nas wszystkich kosztuje. (...) Nie pragniemy Polski, która by nas nic nie kosztowała.”

Zadanie wobec dziedzictwa to także wzbogacanie go, praca nad jego pomnożeniem.

Dobro wspólne

Dobro wspólne nie jest ideą, lecz zobowiązaniem do stworzenia warunków pełnego rozwoju tym, którzy uczestniczą w systemie społecznym. Nie stanowi sumy dóbr indywidualnych. Jest wyższe od każdego dobra indywidualnego i bardziej podstawowe. Dobro wspólne ma wymiar etyczny, transcendentny, uniwersalny. Realizuje się przez charyzmat wolności i zasadę solidarności.

Polski charyzmat wolności

Papież ukazuje zagadnienie wolności jako doświadczenie historyczne i zadanie dla współczesności. Mówi o charyzmacie wolności. Jego koncepcja wolności nazywana wolnością personalistyczną, akceptuje niepodważalną wolność jednostki, głosząc zarazem, że pełnię człowieczeństwa uzyskujemy we wspólnocie z innymi ludźmi. Jej istotą jest wolna decyzja jednostki, która bez przymusu działała na rzecz dobra wspólnego.

Do etosu polskiej wolności należą: związek wolności z religią, wolność „ku”, nie „od” (np. nasze narodowe, nie rewolucyjne zrywy powstańcze), polskie tradycje republikańskie, gotowość najwyższej ofiary w obronie wolności, walka „o wolność naszą i waszą”.

Solidarność wspólne dobro

Zasada solidarności jest sposobem realizowania etosu wolności. Jest odkryciem zbiorowym prawdy o godności człowieka i godności narodu. Papież widzi w niej „imię jedności wspólnoty, w której pragniemy wyrazić jakość naszego bycia w narodzie”. W relacjach społecznych jest trwałym angażowaniem się na rzecz wspólnego dobra. Odkryciem, że człowiek może odzyskać pozycję podmiotu w relacjach społecznych i formą obrony człowieka, by nie stał się własnością państwa.

Zadania wobec kultury

Jako elementarne zadanie kultury, Jan Paweł II na pierwszym miejscu wymienia wychowanie, którego sens najlepiej realizuje się w rodzinie. Kulturotwórczą rolę widzi także w środowisku artystycznym i naukowym, przede wszystkim uniwersyteckim.

Aby tworzyć kulturę, naucza Papież, trzeba widzieć człowieka do końca i integralnie, jako samoistną wartość, podmiot, „trzeba go afirmować ze względu na niego samego, miłować ze względu na szczególną godność”.

Kultura nie może i nie powinna podlegać żadnym presjom ani politycznym, ani ekonomicznym. Zawsze domaga się wolności. Od odpowiedzi na tę wolność zależy jednak bardzo dużo. „Człowiek – mówi Papież, wybierając kulturę, prowadzi grę, w której idzie o jego losy”. „Kultura jest kształtem sumienia” – pisze liście do artystów. Dlatego do zadań kultury należy „zapewnić każdemu człowiekowi i wspólnocie ludzkiej, jej ludzki i boski wymiar, zaofiarować i przekazać człowiekowi to człowieczeństwo i tę boskość, których źródłem jest Człowiek doskonały, Odkupiciel człowieka, Jezus Chrystus”.

3. SPOSOBY PREZENTACJI

Narracja ekspozycji buduje się bezpośrednio na koncepcji ojczyzny Jana Pawła II i sposobie odczytywania dziejów Polski z jego perspektywy. Ma ona zasadniczy wpływ na dobór i przedstawianie wydarzeń historycznych, sposób charakteryzowania bohaterów, uwypuklanie jednych, a pomijanie innych, z jej punktu widzenia mniej istotnych, treści.

Słowami kluczami muzeum są: dziedzictwo, wspólnota kultury, poszukiwanie dobra wspólnego: charyzmat wolności, solidarność.

Wystawa składa się z trzech części. Pierwszą stanowią dzieje Polski, którym towarzyszy stały komentarz Jana Pawła II. To on jest narratorem tej części wystawy, jego głos wyjaśnia, tłumaczy, prowadzi zwiedzającego po meandrach historii. W drugiej części Jan Paweł II nie jest już tylko uważnym obserwatorem, ale uczestnikiem wydarzeń historycznych. To wielka katecheza prowadzona przez Papieża od jego wyboru na Stolicę Piotrową do kanonizacji. Trzecią część stanowią opinie o Polsce i Polakach, uzupełniające dwie poprzednie narracje, zebrane od czasów najdawniejszych po współczesne. Znajdą się w nich zarówno opinie pochlebne, czy wręcz entuzjastyczne, zachwyconych Polską cudzoziemców, przyjaciół Polski, orędowników jej wolności (Victor Hugo, Heinrich Heine, Aleksander Hercen, Gilbert K. Chesterton, Woodrow Wilson, George Orwell etc.) jak i skrajnie odmienne. Opinie zarówno podejmujących dialog z przywarami narodowymi patriotów (kard. Stefan Wyszyński, Bolesław Prus, Cyprian K. Norwid, Stefan Żeromski, Stanisław Brzozowski, Stanisław Wyspiański, Józef Piłsudski, Ignacy Paderewski etc.), jak i pełne pogardy dla Polaków opinie jej odwiecznych wrogów (Katarzyna Wielka, Aleksander Puszkina, Wolter, Fryderyk II).

Mają za zadanie zapoznać zwiedzającego z innym niż Wojtyłowskie spojrzeniem na naszą historię. Pokazać, na czym polega nasza inność, nasz charakterystyczny rys, nasze miejsce wśród innych narodów, nasze powołanie. Część ta, zaprojektowana w formie korytarza na obu kondygnacjach, jest także swoistą informacją, wprowadzającą zwiedzającego w klimat dyskusji poszczególnych epok przed wejściem do strefy, swoistym rozpoznaniem „pola bitwy”.

Wystawa rozwija się na powierzchni blisko trzech tysięcy metrów kwadratowych na dwu kondygnacjach. Projektowana jest w formie wielkiego open space'u, bez podziałów na sale. Poszczególne strefy tematyczne wydzielają się naturalnie, poprzez granice scenografii, światło, przestrzenie multimedialne.

Parter zajmuje historia Polski kształtująca się do rozbiorów.

Piętro rozpoczyna się odzyskaniem niepodległości i budową II Rzeczypospolitej.

Ogniwem spajającym obie przestrzenie jest Kultura XIX w., dzięki której naród polski trwał mimo wymazania państwa polskiego z map świata. Symbolizuje ją przezierna forma architektoniczna ze wznoszącą się spiralą pochylni łączącą obie kondygnacje.

4. ŚRODKI ARTYSTYCZNEGO WYRAZU

Projekt muzeum wykorzystuje środki artystyczne charakterystyczne dla koncepcji muzeum narracyjnego. Przemawia przez emocje, przełamuje barierę biernej obserwacji, zachęca do współprzeżywania opowiadanej historii.

Posługuje się obrazem, który ożywia zmysły i pozostaje w pamięci, używa kontekstu, buduje nastrój przez kontrast, dzięki któremu sceny definiują się wzajemnie, określają perspektywę i swoje granice. Porządkuje przestrzeń wokół jednego symbolicznego obiektu. Kreuje ją przez przywołanie klimatu miejsc. Odwołuje się do symboli, znaków, odniesień kulturowych. Wykorzystuje monumentalne formy graficzne (strefa 4. Jagiellonowie. Droga do potęgi) i iluzję optyczną (strefa 12. Katyń), rzeźbę (strefa 1. Pre-historia), mapping (strefa 6. Wiktoria Wiedeńska), zabawę z hologramem (strefa 2. Korona i miecz), wielowymiarowe przestrzenne struktury scenograficzne (strefa 13. Testament) i grę światła i dźwięku (strefa 12. Zbrodnie niemieckie w okupowanej Polsce). Odwołuje się do najnowszych osiągnięć techniki (ściany LED, monitory dotykowe, projekcje, hologram, filmy 3D, technologia Virtual Reality i rozszerzona rzeczywistość (AR)).

Zróżnicowanie języka plastycznego odpowiada na zapotrzebowanie różnego pod względem wieku, płci, inteligencji czy miejsca zamieszkania odbiorcy.

Muzeum zaprojektowano zgodnie z zasadami strategii przyjemnego zwiedzania. Zadbano o różnorodną architekturę – zamiast monotonnej przestrzeni podzielonej na sale wystawowe widzowie odnajdują się w bardzo zróżnicowanym wnętrzu, w którym bez ścieżki zwiedzania łatwo się zgubić – raz jest ciasno, raz bardzo przestronnie, nisko, wysoko, raz przestrzenie są podłużne, innym razem definiują się na planie sześciokąta lub koła. Zadbano również o różnorodność nastrojów (pośepnie, dostojnie, wesoło, lekko, majestatycznie, przerażająco etc.) oraz o taką aranżację ekspozycji, by angażować na przemian różne zmysły odbiorcy (wzrok, słuch, dotyk, etc.)

Komfortowi odbiorcy służy starannie przemyślany plan przejścia przez wystawę, w którym wchodzący i wychodzący nie mieszają się ze sobą, zapewnienie fragmentów ekspozycji jako miejsc wytchnienia i odpoczynku dla zwiedzających, czy przygotowanie księgami i sklepiku.

5. PROPONOWANY ZAKRES TEMATYCZNY

STREFA 1: KOŚCIÓŁ PRZYNIÓSŁ POLSCE CHRYSYTA

Fundamenty polskiej wolności. Chrzest Polski. Ojczyzna w ujęciu teologicznym

STREFA 2: KORONA I MIECZ. NARODZINY PAŃSTWA

Idea jedności państwa i ciągłości królestwa. Dagome iudex. Zjazd gnieźnieński. Bitwa pod Legnicą.

Orzeł – znak zwycięstwa. Bogurodzica i Gaude Mater Polonia – dwie tradycje polska i łacińska.

Burzliwe dzieje insygniów koronacyjnych odbiciem losów Polski.

Święci: Wojciech Sławnikowic i Stanisław ze Szczepanowa.

STREFA 3: IDENTITAS MATER EST SOCIETATIS (Tożsamość jest matką wspólnoty)

Poszukiwanie rodowodu. Kronika Mistrza Wincentego Kadłubka. Ojczyzna etyczna.

Przestrzenie dla dzieci: Legenda o królu Kraku.

STREFA 4: JAGIELLONOWIE. DROGA DO POTĘGI

Dziedzictwo, które zobowiązuje. Polski duch tolerancji: Rzeczypospolita wielu narodów, wielu kultur, wielu religii. Paweł Włodkowic i Sobór w Konstancji. Uniwersytet Krakowski. Psalterz floriański. De revolutionibus orbium coelestium Mikołaja Kopernika. Kronika Jana Długosza. Biblia Jakuba Wujka. Początki literatury: Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Łukasz Górnicki. Wielkie nazwiska nauki (Witelon – De Perspectiva) i sztuki: najwybitniejszy przed Chopinem: Waclaw z Szamotuł. Wojna z Zakonem Krzyżackim – Grunwald. Święci: Stanisław Kostka, Jacek Odrowąż, Jadwiga Andegaweńska.

STREFA 5: BYŁA KIEDYŚ W RZECZYPOSPOLITEJ CNOTA...

Aurea libertas i mores maiorum. Polskie mity narodowe. Rzecz pospolita – rzecz wspólna: kultura sarmacka jako źródło tradycji obywatelskich. Wolna elekcja. Szlachcic ziemianin.

STREFA 6: POLONIA SEMPER FIDELIS. CHWAŁA POLSKIEGO OREŻA

Wielkie bitwy Rzeczypospolitej Obojga Narodów: Kirholm, Kłuszyn, bitwa pod Trzcianą, Ochmatowem, Chocimem, bitwa pod Parkanami. Wiktoria Wiedeńska. Jasna Góra: „Tu zawsze byliśmy wolni”. Obrona Częstochowy. Śluby lwowskie Jana Kazimierza. Święty: Andrzej Bobola.

STREFA 7: ZA KRÓLA SASA... – ŻŁOTA WOLNOŚĆ NA ŁAWIE OSKARŻONYCH

Królowie Rzeczypospolitej. Rządy magnaterii. Reformy oświeceniowe za czasów stanisławowskich. Konstytucja 3 maja. Konfederacja targowicka. Powstanie Kościuszkowskie. Czarna legenda Polski.

STREFA 8: NARÓD BEZ PAŃSTWA

Legiony Polskie. Polski nie można rozstrzelać: powstania listopadowe i styczniowe. Święci: Albert Chmielowski, Rafał Kalinowski, Zygmunt Szczęsny Feliński.

STREFA 9: TU BYŁA POLSKA

Słynni polscy emigranci (Ignacy Domeyko, Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Puławski, Józef Bem, Ernest Malinowski, Paweł Edmund Strzelecki, Jan Czernski itd).

STREFA 10: WSZYTKO CO POLSKĘ STANOWI – WSPÓLNOTA KULTURY

Kultura ostoją polskości. Szczytowe osiągnięcia kultury polskiej. Geniusze polskiej literatury: Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Cyprian Norwid, muzyki: Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, sztuki: Jan Matejko, Artur Grottger, Stanisław Wyspiański, Jacek Malczewski. Wojciech Bogusławski – pionier polskiego teatru. Powieści Władysława Reymonta i Bolesława Prusa. Ku pokrzepieniu serc: Henryk Sienkiewicz. Polska tradycja i obyczaje.

STREFA 11: POLSKOŚĆ TO WOLNOŚĆ. II RZECZYPOSPOLITA

Jedność a sprawa polska: Piłsudski, Paderewski, Dmowski, Witos. Walka o trwałość granic. Cud nad Wisłą – Bitwa Warszawska 1920.

Odbudowa państwa. Kresy – Arkadia utracona.

Święci: s. Faustyna Kowalska.

STREFA 12: TO IMIĘ NAS KOSZTUJE. DWA TOTALITARYZMY

Zbrodnie niemieckie w okupowanej Polsce. Polacy ratujący Żydów.

Zbrodnie sowieckie: Katyń. Armia Krajowa i państwo podziemne. Powstanie Warszawskie.

O wolność naszą i waszą – Polacy na frontach świata. Przegrani na konferencji w Jałcie.

Święci: o. Maksymilian Kolbe.

STREFA 13: ZA ŻELAZNĄ KURTYNĄ

Polska w ruinie. Terror stalinowski.

STREFA 14: NON POSSUMUS:

Żołnierze niezłomni. Walka o Kościół w Polsce: Prymas Tysiąclecia. Wielka Nowenna i śluby Jasnogórskie.

Uroczyste obchody Milenium Chrztu – bezprecedensowy program duchowego odrodzenia i masowy

sprzeciw wobec ateistycznej władzy.

STREFA 15: JA JESTEM JEDNYM Z WAS. PAPIEŻ WOLNOŚCI

Dziewięć dni, które zmieniły świat – pierwsza pielgrzymka Ojca Świętego do Polski. Nie lękajcie się! Zmiany

ustrojowe dokonane przez głoszenie prawdy. Narodziny „Solidarności”. Papież i komunizm. Stan wojenny:

wydarzenia z kopalni Wujek. Wigilijna świeca zapalona w apartamencie papieskim zgodnie z wezwaniem

podziemnej „Solidarności”. Msza św. na Zaspie. Strajk w Stoczni Gdańskiej otwierający drogę do Okrągłego

Stołu. Wybory czerwcowe '89. Kolejne wizyty Papieża jako oś pracy duszpasterskiej Kościoła w Polsce.

Patroni: bł. ks. Jerzy Popiełuszko.

STREFA 16: SOLIDARNOŚĆ WSPÓLNE DOBRO

Fenomen roku 1980. „Solidarność” – zbiorowe doświadczenie będące udziałem milionów Polaków.

Laborem exercens – encyklika przywołująca hasło solidarności jako wzorzec stosunków między ludźmi.

Solidarność międzyludzka.

STREFA 17: TESTAMENT PAPIEŻA

6. ODBIORCY WYSTAWY

Wystawa skierowana jest do szerokiej publiczności. Jej adresatami są zarówno dzieci, jak i osoby w podeszłym wieku, osoby z ugruntowaną wiedzą ogólną (historyczną, geograficzną, polityczną, literacką etc.), jak i osoby niewykształcone. Polacy i cudzoziemcy. Mieszkańcy wielkich miast i osoby wywodzące się z małych miejscowości. Dlatego równoważą środki ekspresji i dopasowuje ich natężenia do wszystkich preferencji odbiorców (balans pomiędzy wrażeniem i dostarczaną wiedzą, pomiędzy obiektem a środkami multimedialnymi). Na wystawie przewidziano przestrzenie atrakcyjne zarówno dla zwiedzającego nastawionego poznawczo (odbiorca-badacz, analityk), jak i emocjonalnie.

Ścieżki zwiedzania:

a) chronologiczna – próbująca nakreślić dzieje Polski od początków państwa po czasy współczesne

- b) tematyczna – odwołująca się do charakterystycznych motywów (solidarność, za wolność waszą i naszą, umiłowanie wolności, militaria, etc.
- c) Polaków portret własny i cudzy (po śladach opinii o Polakach i Polsce)

Indywidualizacja kontaktu odbiorcy z ekspozycją

Ekspozycja jest tak przygotowana, aby oprócz stref gwarantujących emocjonalne przeżycia będące udziałem całej grupy, zapewnić zwiedzającym także takie miejsca, w których odbiorcy będą mogli przebywać z bohaterami wystawy „sam na sam”, skupić się skoncentrować, wyciszyć. Projekt przewiduje możliwości rozproszenia odbiorców w przestrzeni ekspozycji oraz możliwości równoległego poznawania ekspozycji przez różne grupy wiekowe.

Widz dziecięcy

Koncepcja zawiera rozwiązania przeznaczone dla dzieci w wieku szkolnym (6-10 lat), przebywających pod opieką dorosłych – m.in. rodzin z dziećmi. Dzieci wieku przedszkolnego nie wyniosą z muzeum usystematyzowanej wiedzy, jednak będą identyfikowały fragmenty ekspozycji jako swoją własną przestrzeń.

Młodzież

Ponieważ młode pokolenie dużo lepiej przyswaja wiedzę w formie interaktywnej niż tradycyjnej, chcemy, by wystawa odpowiadając na te tendencje, wykorzystywała w dużym stopniu zdobycze technologiczne (mapping, technologia AR i VR, projekcja 360°, trójwymiarowe skany zabytków, ekrany dotykowe, gry interaktywne etc.). Ta grupa docelowa kształtuje też podstawowy język komunikowania się z widzem. Warstwa podstawowa komunikatu (informacje ogólne, konstrukcja tekstu, ilość tekstu czytanego etc.) dostosowuje do poziomu średniej percepcji 13-latką. Ze względu na fakt, że jest to grupa najtrudniej utrzymująca koncentrację, najszybciej się nużąca, zwiększono nacisk na ekspresyjność formy wystawienniczej, na jej różnorodność, kolor, oddziaływanie na wzrok, dotyk i słuch oraz na wielopłaszczyznowość wystawy.

Ekspozycja jest przystosowana do możliwości korzystania z niej przez **osoby niepełnosprawne**.

8. SYSTEM INFORMACJI WIZUALNEJ

Przewidujemy trojaki system informacji wizualnej :

1. Pokazujący ścieżki oglądu wystawy, służący orientacji w przestrzeni (różnego rodzaju tabliczki, kierunkowskazy, mapki, plansze, legendy etc.)
2. Teksty informacyjne – tzw. informacje podstawowe będące opisami wprowadzeniami informacyjnymi do poszczególnych stref, informacje szczegółowe, rozwijające treści ogólne w konkretnych miejscach wystawy, biogramy, cytaty, motto, podpisy pod fotografie i eksponaty etc.
3. Teksty-objekty – rozumiane jako działania artystyczne: pisane antyką, wyrze na ścianach, malowane, w formie płaskorzeźby, mozaiki itp.

9. WARTOŚĆ OBIEKTU

Wystawa docenia wielką wartość obcowania odbiorcy z eksponatami: oryginalnymi pamiątkami – przedmiotami, fotografiami, dokumentami, etc. Obecność realnego obiektu stanowi o ciężarze gatunkowym ekspozycji. Dlatego koncepcja przewiduje pozyskanie na ekspozycję sporej liczby autentycznych

przedmiotów, dokumentów, druków ulotnych, plakatów, afiszy, etc. związanych z historią Polski i osobą narratora ekspozycji – św. Jana Pawła II. Do ochrony eksponatów przewidziano gabloty różnego typu: część z nich znajduje się we wnękach ścian, część stanowi duże przeszklone witryny lub gabloty wolnostojące.

10. ŚWIATŁO

Na całej przestrzeni ekspozycyjnej wykorzystane zostało światło sztuczne, pozwalające w pełni panować nad scenografią. Ze względu na niski pobór prądu oraz poziom wydzielaniu ciepła wybrano oprawy LED-owe, odpowiednie dla ochrony obiektów.

Jako oświetlenie podstawowe zaproponowano oświetlenie reflektorowe osadzone na 3-fazowy adapterze do szyn trójfazowych z wewnętrznym obwodem sterowania. Napięcie zasilania: 220-240V / 50/60Hz., obudowy w kształcie walca, wykonane z odlewane aluminium, o zwartej konstrukcji bez widocznych radiatorów, z komorą zasilacza izolowaną termicznie, pozwalająca na zmianę nacelowania gołą ręką bez wyłączania oprawy, Projektory powinny posiadać funkcję umożliwiającą obracanie się w zakresie 365 stopni w poziomie i 90° w pionie oraz układ blokady pozycji nacelowania w wybranym kierunku. Powinny posiadać możliwość płynnej regulacji strumienia świetlnego za pomocą protokołu DALI w zakresie 5-100%.

11. DŹWIĘK

Na wystawie zaprojektowane są różne rodzaje dźwięków. Są to m.in. nagrania ścieżek ilustracyjnych będących tłem muzycznym stref, nagrania z katechez i przemówień św. Jana Pawła II, komentujące wydarzenia historyczne opisywane w poszczególnych przestrzeniach muzeum, archiwalne materiały historyczne (głos Józefa Piłsudskiego, Tadeusza Bora-Komorowskiego, Stefana Wyszyńskiego etc.) i inne. Część dźwięków odbierana jest na całej przestrzeni, część – zamknięta w słuchawkach, przyporządkowana określone miejscu wystawy. W koncepcji przewidziano również wykorzystanie zasobów Archiwum Historii Mówionej, tworzonego podczas prac nad wystawą.

12. PODSTAWOWE WYTYCZNE TECHNICZNE

Dane dotyczące dokumentacji budynku, kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości budynku, jego długości i szerokości zawiera projekt budowlany obiektu.

Organizacja ruchu zwiedzających

Zwiedzanie muzeum rozpoczyna się po zakupieniu biletu w kasie w hallu muzeum i wejściu na ekspozycję stałą (według kierunku przedstawionego na schematach, w kolejności od strefy: 1: Kościół przyniósł Polsce Chrystusa, przez strefy 2, 3, 4, 5, 6, 7 do 8 i 9). Na piętro zwiedzający przedostają się windą lub wchodzą schodami znajdującymi się wokół bębna łączącego obie kondygnacje muzeum (strefa 10). Rozpoczynają zwiedzanie od strefy 11: Polskość to wolność. II Rzeczypospolita, następnie przechodzą kolejno strefy tematyczne 12, 13, 14, 15, 16 dochodząc do strefy ostatniej: Testament Papieża. Drzwi wyjściowe ekspozycji prowadzą do hallu muzealnego, skąd zwiedzający zejdu na parter muzeum, by udać się do sklepiku lub muzealnej kawiarni.

Przepływ osób na ekspozycji

Przewidywana maksymalna liczba zwiedzających dziennie to ok. 1000 osób. Grupy zorganizowane (liczące do 50 osób) wpuszczane są co 20 minut. W ciągu 1 godziny jednocześnie przebywa na obiekcie do 500 osób (450 z grup zorganizowanych plus ok 50 osób zwiedzających indywidualnie).

Wytyczne dot. temperatury i wilgotności w muzeum

Na ekspozycji powinny być zapewnione optymalne warunki klimatyczne:

- temperatura: +19 st C do 22 st. C dopuszczalne wahania dobowe +/- 1 st. C
- wilgotność: względna 50-60% RH dopuszczalne wahania dobowe +/- 5%

Klimatyzacja w obiekcie powinna spełniać następujące zadania:

- utrzymanie stabilnych parametrów powietrza przez cały czas (przez cały rok i 24 godziny/dobę).
- stworzenie właściwych warunków do przechowywania obiektów zabytkowych,
- dotrzymanie dopuszczalnych tolerancji parametrów powietrza,
- stabilizacja parametrów powietrza w przestrzeni: w płaszczyznach poziomych i w pionowych,
- zapewnienie wymaganej czystości nawiewanego powietrza

Instalacja klimatyzacyjna powinna reagować na zmienność zysków ciepła, wynikającą ze zmieniającej się liczby osób zwiedzających, dynamikę zmian zysków (lub strat) ciepła pochodzących ze środowiska zewnętrznego i wewnętrznego oraz wynikającą z aktualnych warunków klimatu zewnętrznego (zmiany temperatury i wilgotności względnej powietrza).

Wymagania dotyczące gablot

Koncepcja przewiduje użycia szkła laminowanego, gwarantującego bezpieczeństwo użytkownika w przestrzeni publicznej i nieprzepuszczającego szkodliwego dla eksponatów promieniowania UV. Zaleca się używanie szkła OptiWhite - o obniżonej zawartości żelaza, całkowicie przezroczystego, pozbawionego zielonkawego odcienia charakterystycznego dla innych rodzajów szkła. Wszystkie części konstrukcji i systemy gablot/oszkleń wyposażone powinny być w mechanizmy bezpiecznego dostępu. Gabloty powinny być zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych. Wyposażone w zamek oraz elementy ryglujące mające certyfikaty potwierdzające posiadanie jednej z klas odporności na włamanie zgodne z PN-EN 12209. Klucze do zamków dyskowych zabezpieczone kodami uniemożliwiającymi ich kopiowanie bez znajomości kodu.

Instalacje multimedialne wraz z systemem sterowania

Podstawowym założeniem instalacji audiowizualnej muzeum jest uniwersalność połączeń przy uwzględnieniu ekonomicznych rozwiązań. Koncepcja przewiduje umożliwienie połączenia punkt-punkt między serwerownią a urządzeniami multimedialnymi znajdującymi się na wystawie. Sieć przyłączy zostanie zbudowana w warstwie podłogowej, przy wykorzystaniu istniejących tras kablowych oraz w warstwie sufitowej także wykorzystując istniejące koryta elektryczne. Całość okablowania zostanie sprowadzona do szaf serwerowych, w których zainstalowane będą urządzenia źródłowe sygnałów audio i wideo, urządzenia sterujące, końcówki mocy oraz urządzenia sieciowe. System rozprowadzania sygnału oparty jest na systemie typu "gwiazda", gdzie urządzenia źródłowe zamontowane są w serwerowniach, a przez sieć strukturalną oparta o kable sygnały za pomocą extenderów przesyłane są do odbiorników.

Koncepcja zakłada zastosowanie podobnych rozwiązań technicznych dla całego obszaru ekspozycji, ze względu na łatwość zintegrowania ich w systemie sterowania oraz ułatwienie w eksploatacji urządzeń po otwarciu Muzeum. Architektura systemu powinna umożliwiać kontrolowanie stanu urządzeń (parametrów eksploatacyjnych, poziomów zużycia itp.) i zarządzanie poprzez użytkownika z różnych miejsc za pośrednictwem sieci strukturalnej. Wszystkie urządzenia multimedialne (ekrany, projektory, komputery) muszą być zasilane przewodowo, z sieci AC 230V oraz być przystosowane do pracy ciągłej min. 10 godzin

dziennie. Oprogramowanie musi zapewnić płynne działanie aplikacji obsługujących odbiory multimedialne oraz powinno zapewniać szybkie uruchomienie i restart systemu.

Wszystkie urządzenia audiowizualne powinny posiadać obudowy współgrające z designem scenografii ekspozycji.

Wytyczne dotyczące mocy

Szacowana całkowita moc odbierana przez urządzenia multimedialne i oświetleniowe ekspozycji - 150 kW.

Możliwość rozbudowy mocy – min. 20%. Dobór urządzeń multimedialnych i miejsca ich rozmieszczenia jest doborem wstępnym i może ulegać zmianom w zależności od modyfikacji scenariusza wystawy.

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

STREFA 5: BYŁA KIEDYŚ W RZECZYPOSPOLITEJ CNOTA...
Aurea libertas i mores maiorum

STREFA 7: ZA KRÓLA SASA...
Złota wolność na ławie oskarżonych

STREFA 10: WSZYSTKO CO POLSKĘ STANOWI.
Wspólnota kultury

STREFA 6: POLONIA SEMPER FIDELIS.
Chwała oręża polskiego

TO IMIĘ NAS OKREŚLA.
Opinie o Polsce i Polakach

STREFA 8: NARÓD BEZ PAŃSTWA

STREFA 9: TU BYŁA POLSKA.
Słynni polscy emigranci

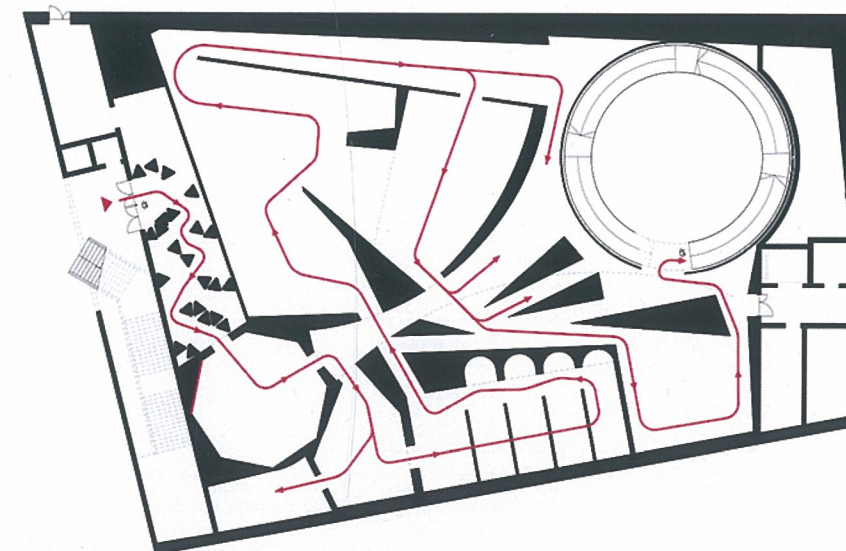
STREFA 4: JAGIELLONOWIE. DROGA DO POTĘGI.

STREFA 1: KOŚCIÓŁ PRZYNIÓSŁ POLSCE CHRYSYTA
Fundamenty polskiej wolności. Chrzest Polski

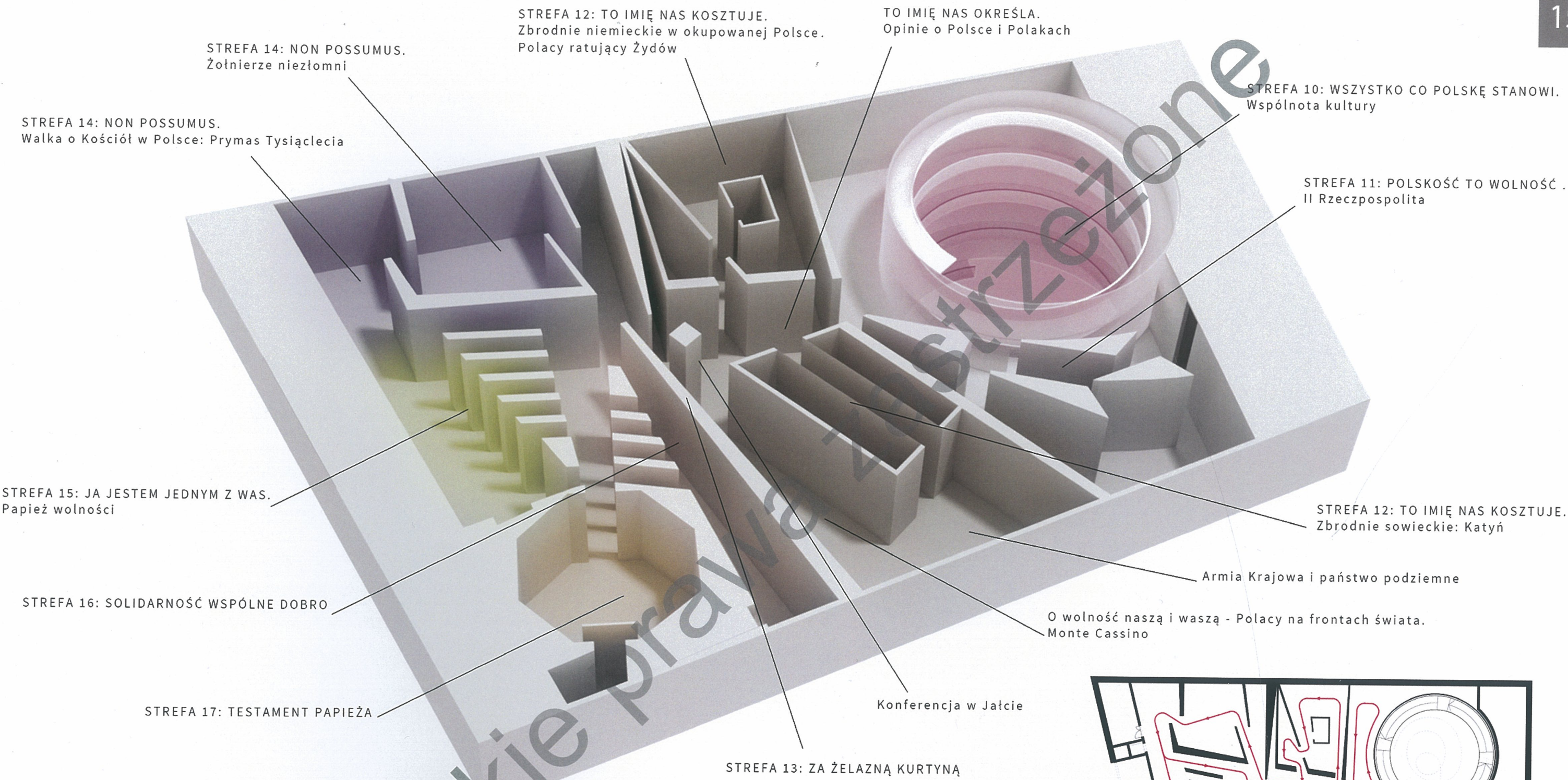
STREFA 2: KORONA I MIECZ.
Narodziny państwa polskiego

STREFA 3: IDENTITAS MATER EST SOCIETATIS.
Poszukiwanie rodowodu. Kronika Wincentego Kadłubka

PARTER. PODNIESIENIE 3D.
PODZIAŁ TEMATYCZNY STREF

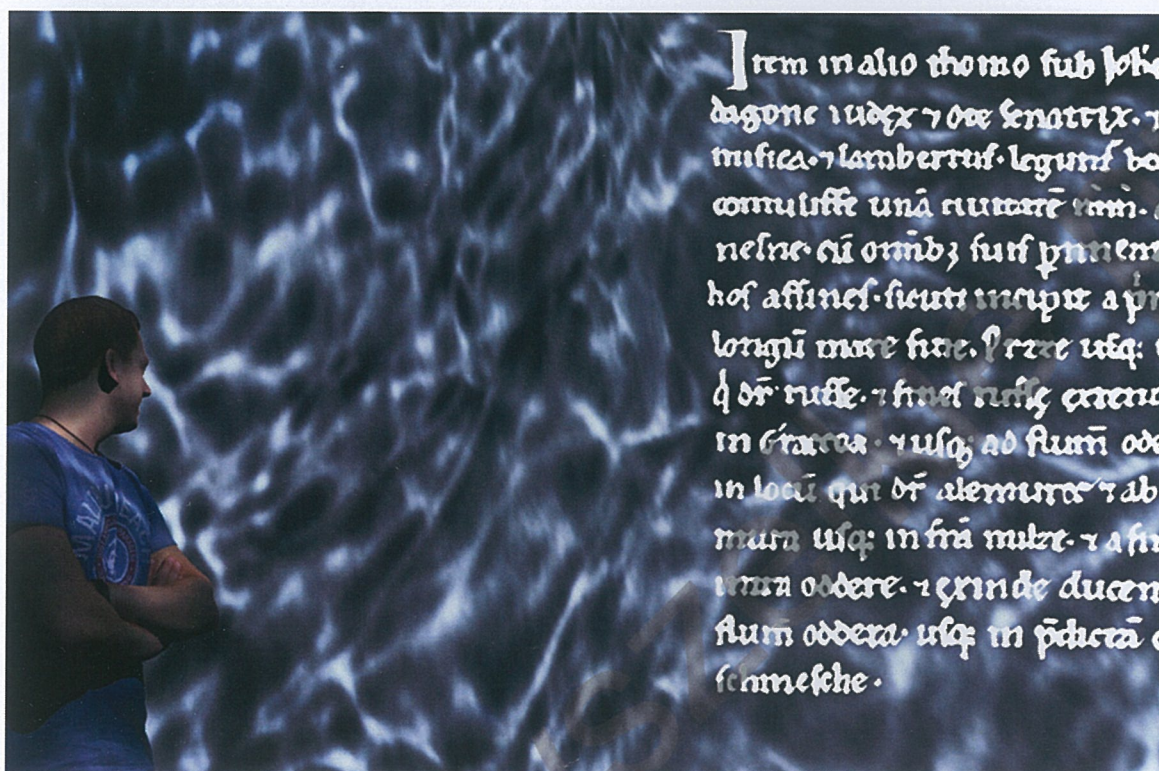

RZUT PARTERU.
Szcieżka przejścia

RZUT PIĘTRA.
Scieżka przejścia

PIĘTRO. PODNIESIENIE 3D.
PODZIAŁ TEMATYCZNY STREF

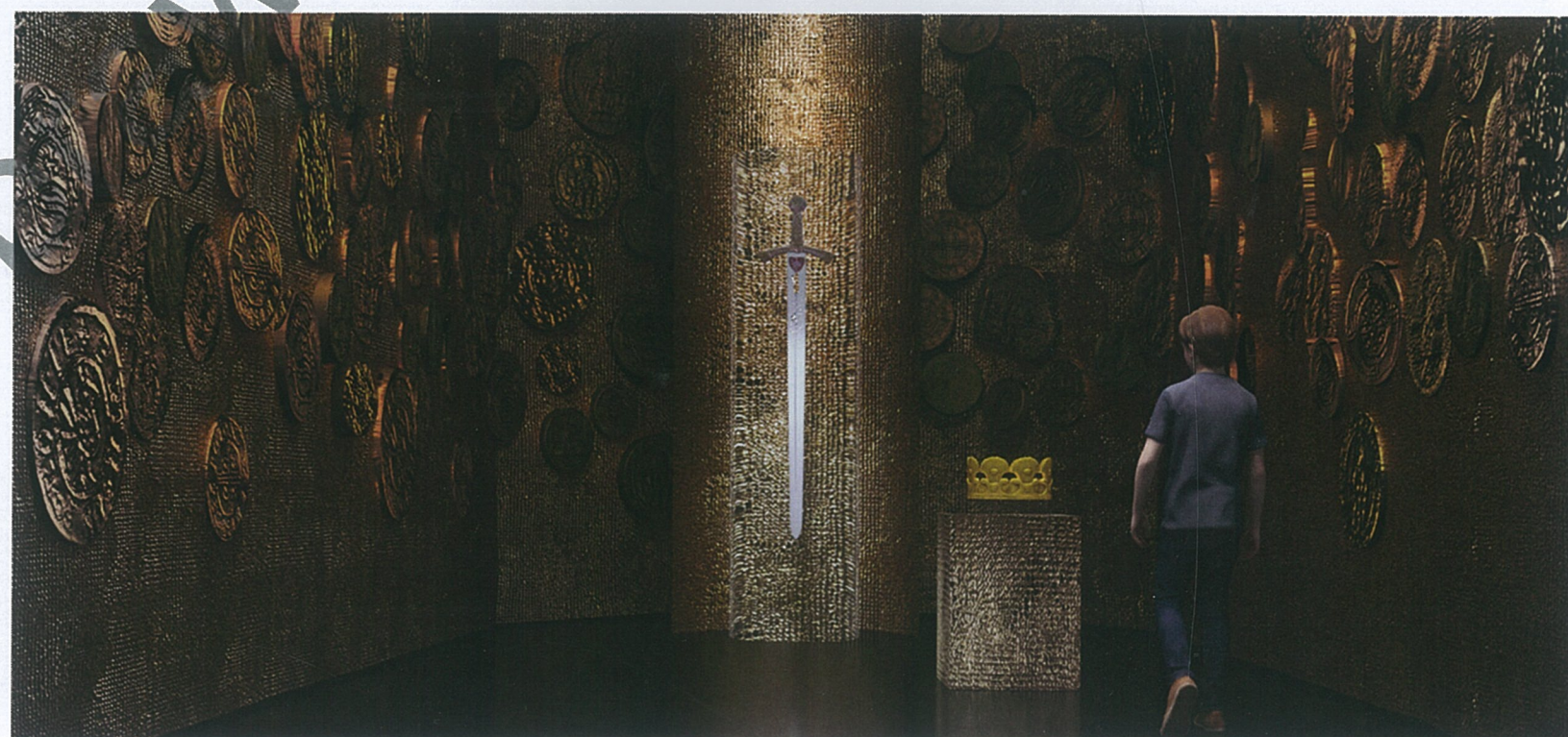

STREFA 1: KOŚCIÓŁ PRZYNIÓSŁ POLSCE CHRYSYDUSA cz.2
 Fundamenty polskiej wolności. Chrzest Polski

STREFA 1: KOŚCIÓŁ PRZYNIÓSŁ POLSCE CHRYSYDUSA cz.1
 Pre-historia

STREFA 4: JAGIELLONOWIE.
Droga do potęgi

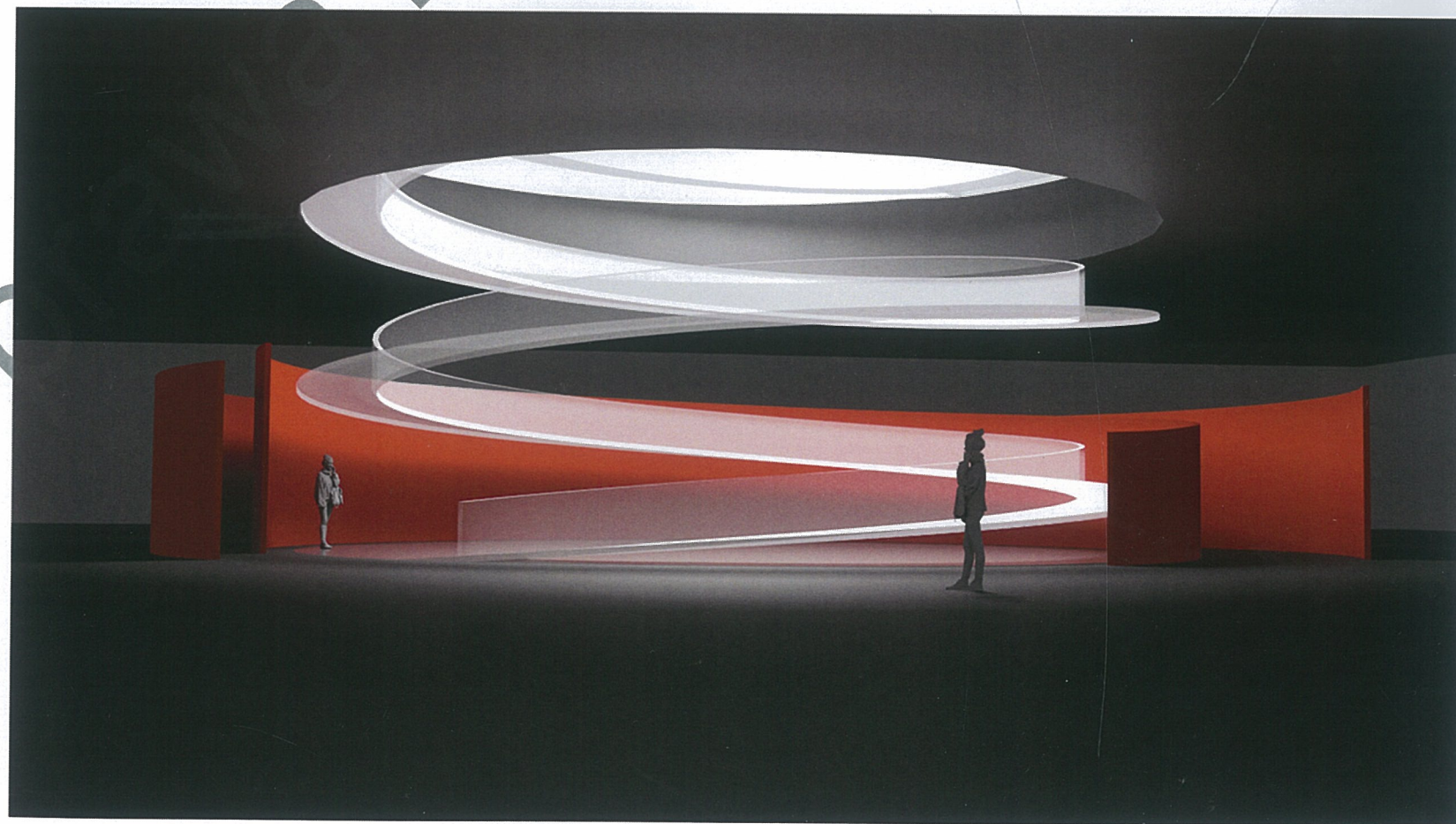
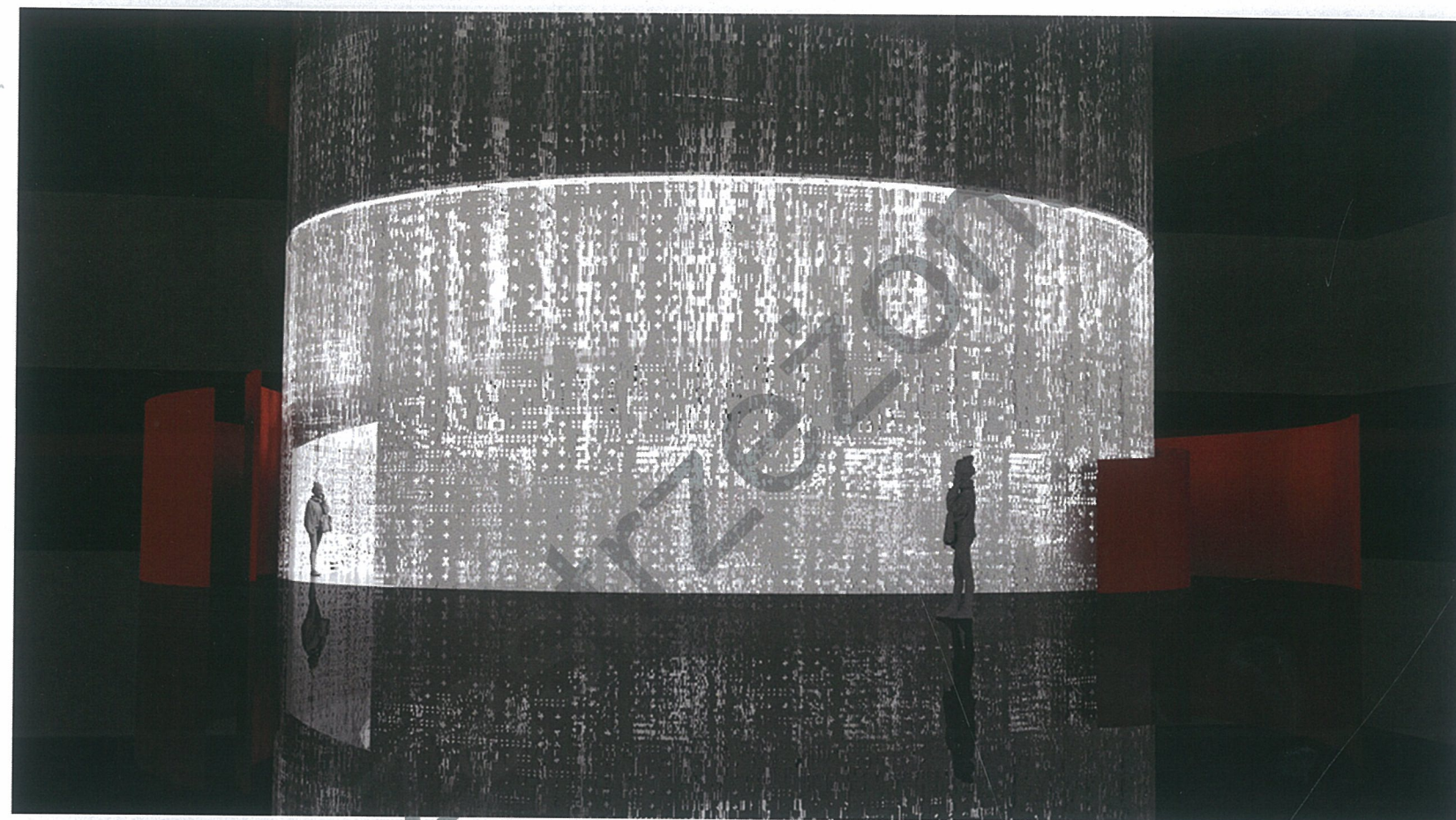
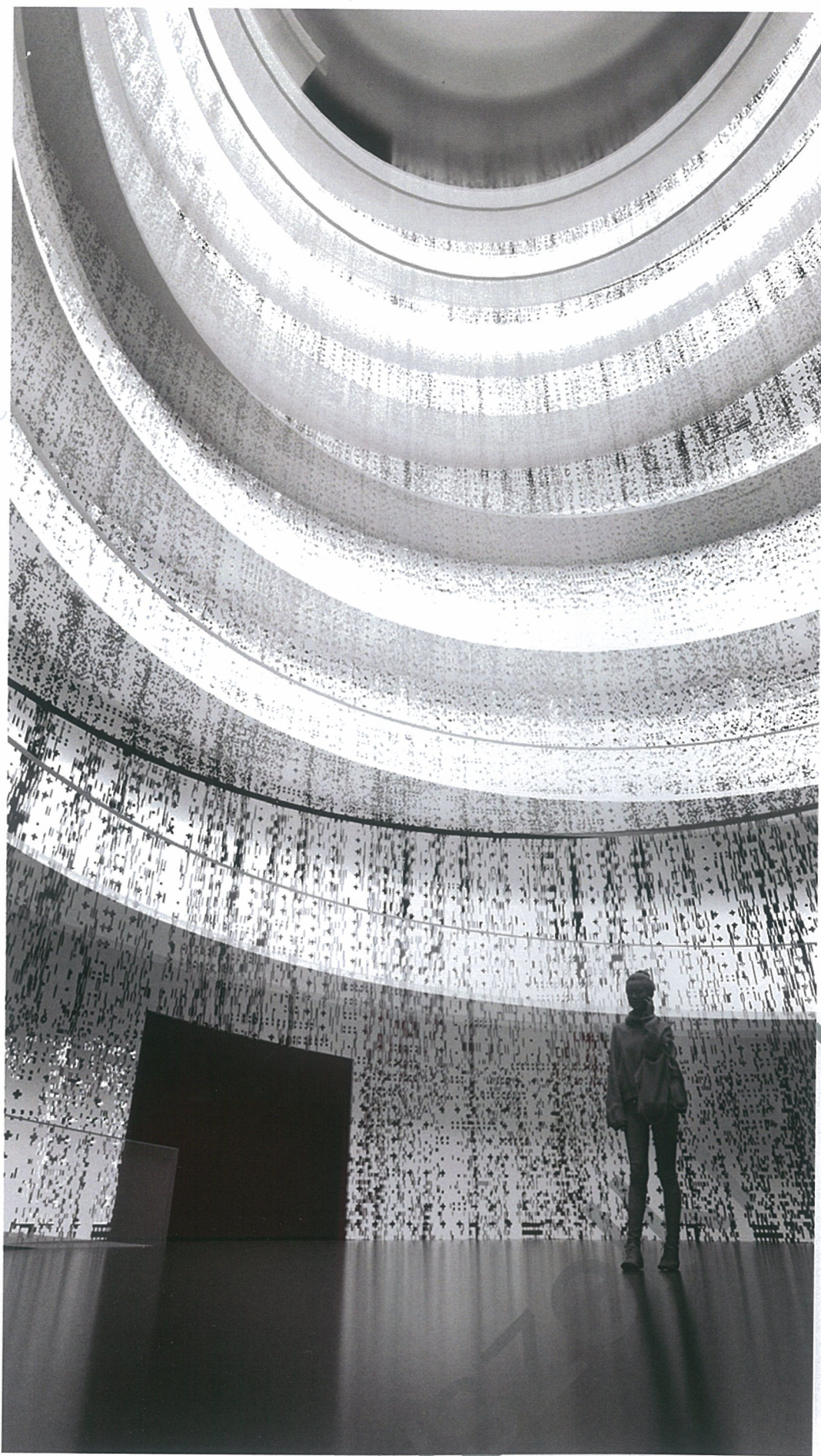

STREFA 2: KORONA I MIECZ.
Narodziny państwa polskiego

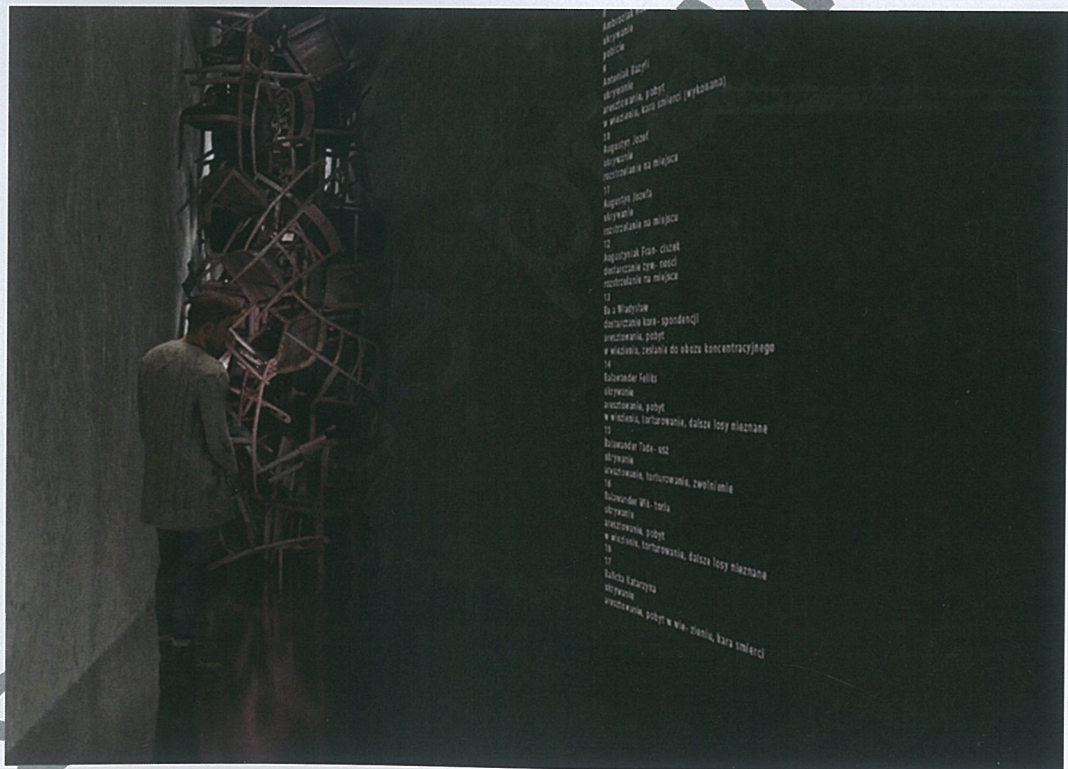

STREFA 6: POLONIA SEMPER FIDELIS.
Chwata oręża polskiego

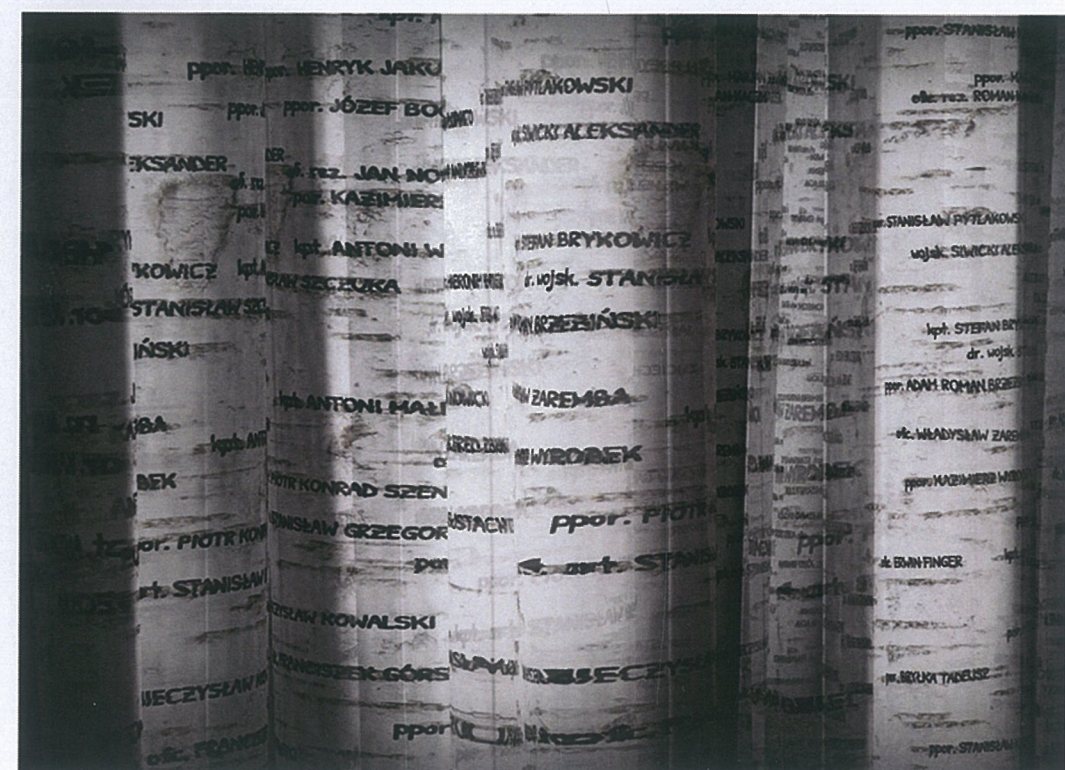
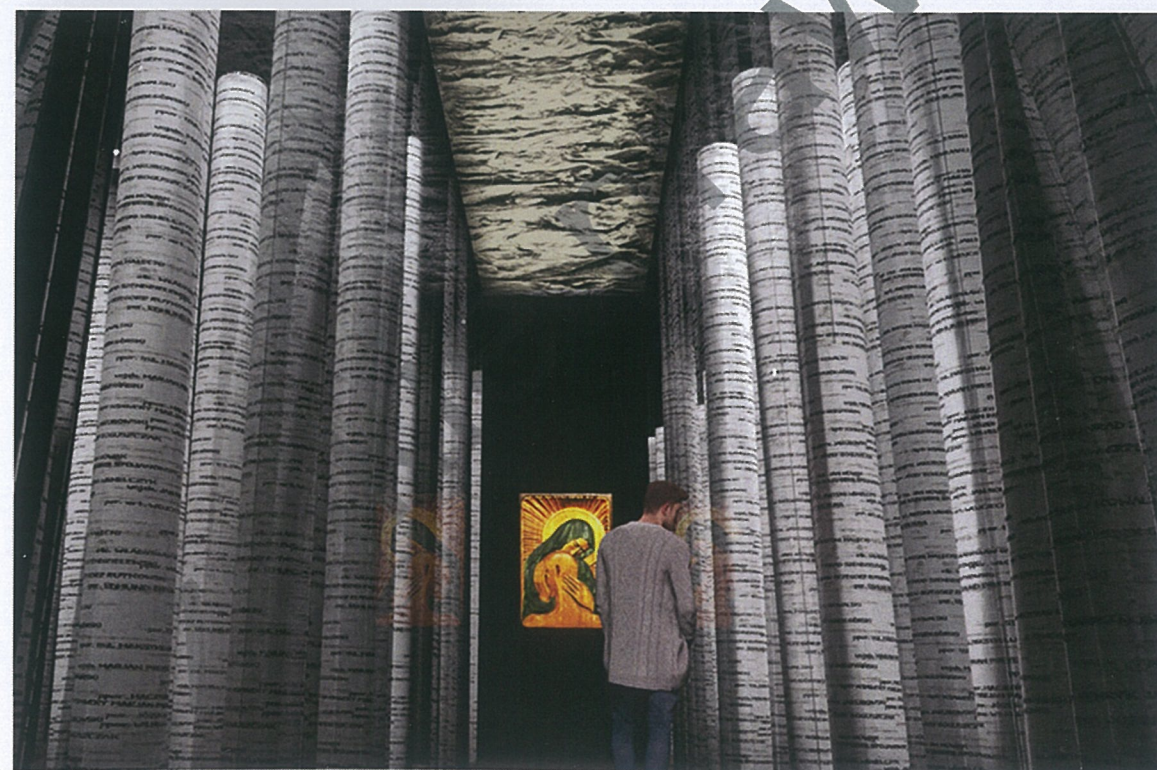
STREFA 7: ZA KRÓLA SASA...
Złota wolność na ławie oskarżonych

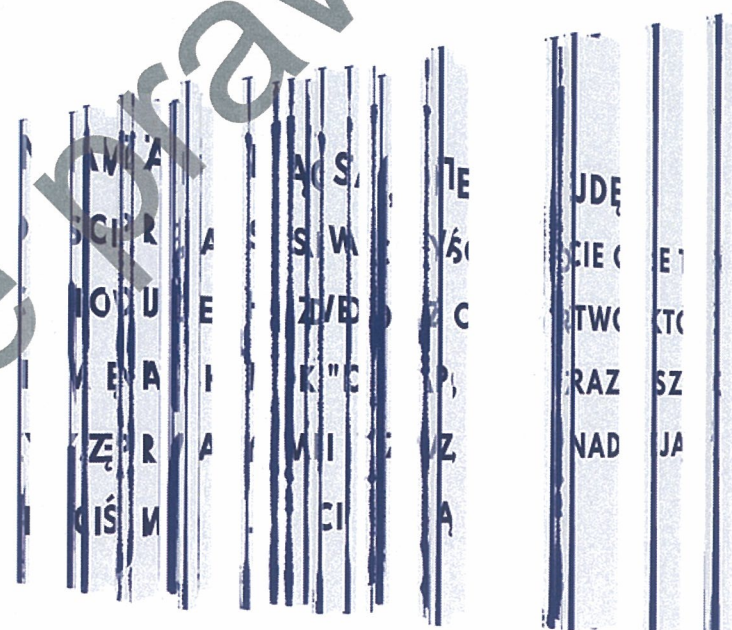
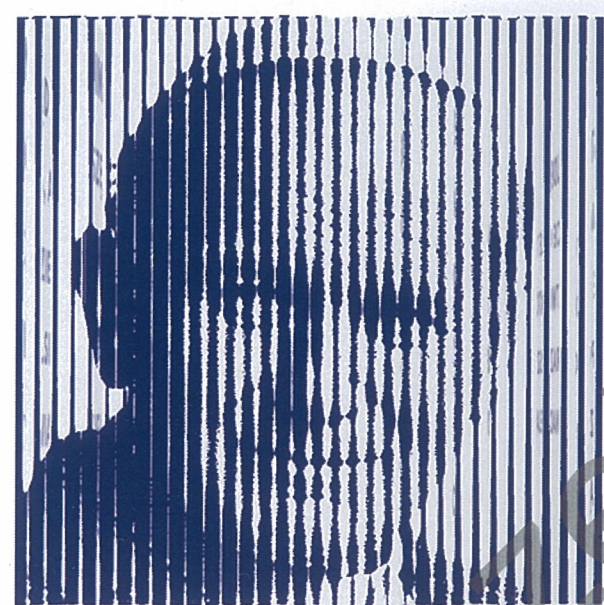
STREFA 10: WSZYSTKO CO POLSKĘ STANOWI.
Wspólnota kultury

STREFA 12: TO IMIĘ NAS KOSZTUJE. Zbrodnie niemieckie. Polacy ratujący Żydów

STREFA 12: TO IMIĘ NAS KOSZTUJE. Zbrodnie sowieckie: Katyń

ZANIM STĄD ODEJDĘ,
 PROSZĘ WAS, ABYŚCIE CAŁE TO
 DUCHOWE DZIEDZICTWO, KTOREMU
 NA IMIĘ "POLSKA", RAZ JESZCZE
 PRZYJĘLI Z WIARĄ, NADZIEJĄ
 I MIŁOŚCIĄ

STREFA 15: JA JESTEM JEDNYM Z WAS.
 Testament